

Interventies gericht op het leren omgaan met professionele identiteitsspanningen vanuit agency m.b.v. Broaden & Buildmodel

Jeannette Geldens, Frans van der Maden & Herman Popeijus
Kempelonderzoekscentrum Helmond

Hans Bakker & Ronald de Graaf
Christelijke Hogeschool Ede

Nancy van Maanen
Iselinge Hogeschool Doetinchem

Erik Buchner & Eize Stamhuis
VIAA, Zwolle

8 febr. 2018

Wat komt aan bod?

1. Aanleiding project

Bekend zowel uit dagelijkse onderwijspraktijk als uit onderzoek

(Diepe, 2014; Geldens & Eersel, 2014; Pillen, 2013; Ploeg & Scholte, 2004)

dat leraren professionele identiteitsspanningen ervaren op de werkplek

1. Aanleiding project

Professionele identiteitsspanningen

Leraren ervaren in de beroepsuitoefening dan een conflict tussen

- wat zij persoonlijk relevant vinden (**persoonlijke dimensie**)
- wat zij relevant vinden voor hun beroep (**professionele dimensie**)

Wat vind jij
persoonlijk
relevant?

Wat vind jij
relevant voor
je beroep?

Ervaar je wel eens spanning tussen

1. Aanleiding project

Professionele identiteitsspanningen

Kunnen zorgen voor gevoelens van onzekerheid en verlies aan passie, betekenisvolheid, betrokkenheid en controle over eigen handelen

Kunnen risico op burn-out en uitval vergroten en vormen mede gezien komend lerarentekort, een urgent probleem! (CBS & TNO, 2015; Hidding, 2013; MOC&W, 2013)

2. Doel project

Aanstaande, beginnende en ervaren leraren
leren omgaan met professionele identiteitsspanningen
vanuit agency m.b.v. Broaden & Buildmodel

Hierdoor ontwikkelen ze Persoonlijk Meesterschap
Dit leidt tot leraren met stabiele positieve identiteit,
die hart en ziel behouden voor hun leerlingen en
voor het vak (CEPM, 2014a, 2014b)

Leraren houden het langer vol in onderwijs en hebben grotere invloed op leren van leerlingen
(Day & Gu, 2014)

Hiermee kan mogelijk ook uitval van toekomstige leraren worden voorkomen

3. Deelnemers

Totaal respondenten (aanstaande, beginnende en ervaren leraren): **n=361 / n=309***

- Kempel-regio **n=85**
- CHE-regio **n=163**
- Iselinge-regio **n=61**
- VIAA-regio **n=52***

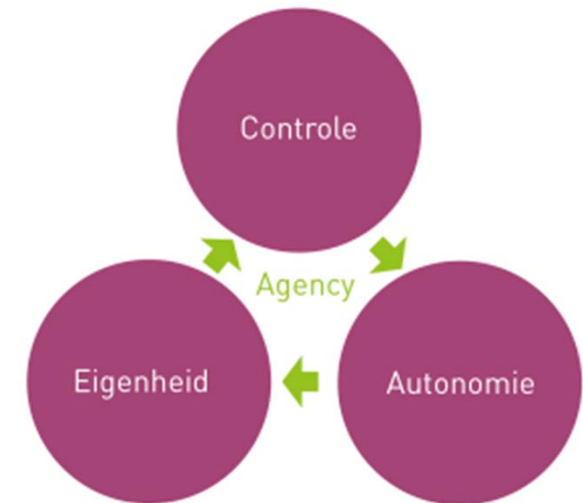
* De VIAA-deelnemers is gevraagd uitsluitend 1 spanning te benoemen die voor hen het zwaarste woog (3 of 4)
De onderzoeksresultaten (n=52) zijn vergeleken met de onderzoeksresultaten (n=309)

4. Interventies

- Vragenlijst spanningen (n=361)
- Dialoog in leerwerk gemeenschappen over gekozen spanning over hoog scorende spanning

Agency = controle hebben over eigen handelen, vereist autonomie en eigenheid van leraren (Beijaard, 2009; Ketelaar, 2012)

Agency is nodig voor ontwikkeling van professionele identiteit van leraren

(Beijaard & Olsen, 2013; Van der Heijden, Geldens, Beijaard & Popeijus, 2015; Eteläpelto, Vähäsantanen, Hökkä & Paloniemi, 2013)

4. Interventies

Broaden & Buildmodel = voortbouwen op positieve belevingen op de werkplek en reeds aanwezige kwaliteiten van leraren (Fredrickson, 2009)

Positiviteit verbreedt iemands blikveld (broadens) en bouwt je mogelijkheden uit (build)

Plan van aanpak vanuit agency m.b.v. Broaden & Buildmodel
ontwerpen, uitvoeren, evalueren

Ontwikkelde interventies, zie handreiking:

“Interventies gericht op het leren omgaan met professionele identiteitsspanningen.

Een handreiking voor begeleiders en (aanstaande) leraren in de werkplekleeromgeving”

5. Opbrengsten belicht

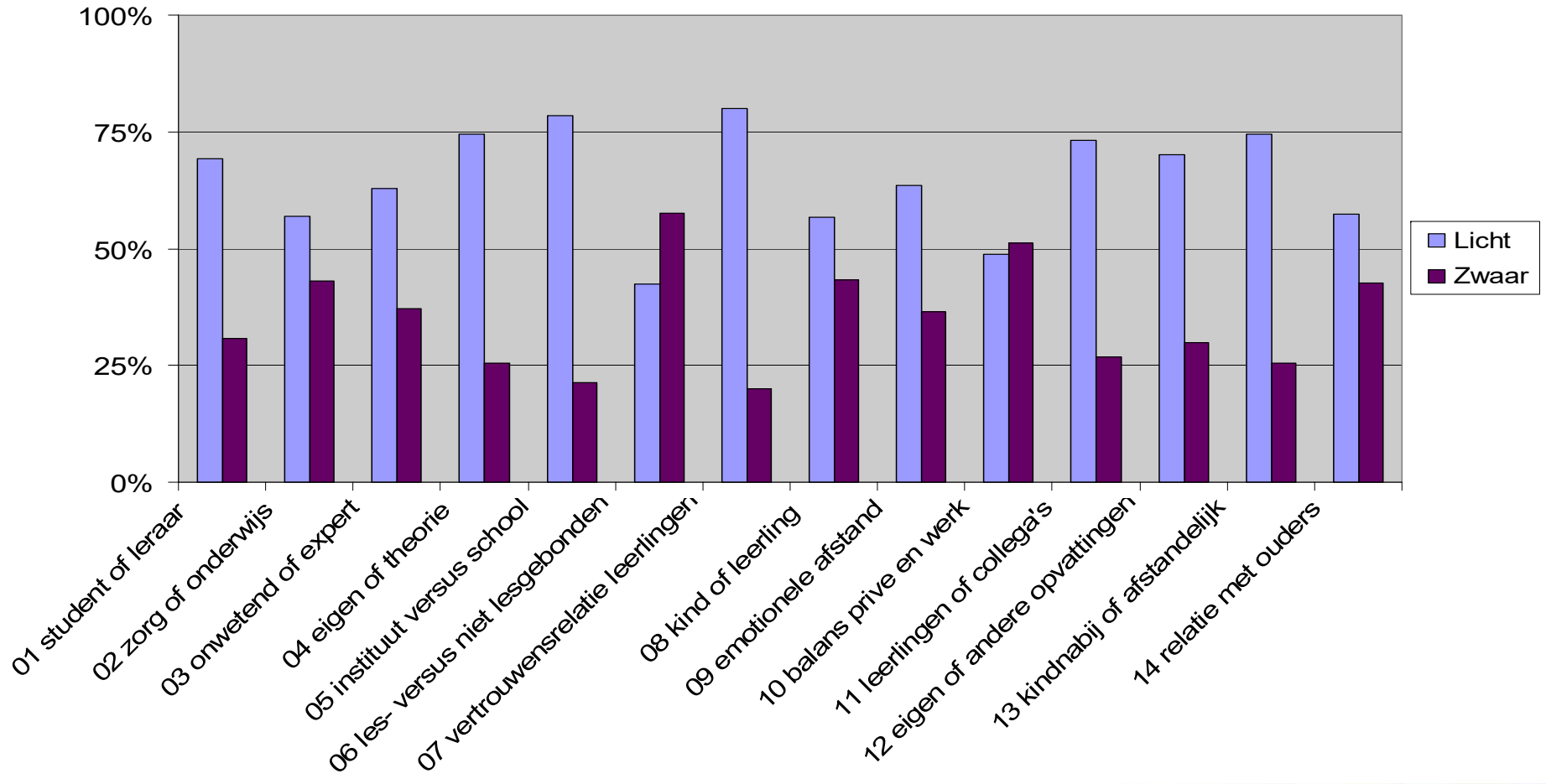
- vergroten kennis over en inzicht in:
  - spanningen van (aanstaande) leraren
  - leren omgaan met spanningen vanuit agency m.b.v. Broaden & Buildmodel
  - en de begeleiding ervan
- interventies, voorbeelden en tools voor begeleiding
- herkenbare verbetering van leren omgaan met spanningen

5. Opbrengsten

Ervaren zwaarte in percentages van de veertien spanningen zoals aanstaande leraren, starters en ervaren leraren uit de onderzochte regio's die ervaren (n=309)

5. Opbrengsten De 7 zwaarst wegende spanningen (n=309)

	Zwaar
Spanningen	Score 3+4
01. Het gevoel een student/beginnende leraar te zijn versus de verwachting om je te gedragen als een ervaren leraar.	31%
02. Zorg willen dragen voor leerlingen versus de verwachting om te onderwijzen.	43%
03. Het gevoel van niet competent zijn in termen van kennis versus de verwachting om een expert te zijn.	37%
04. Ervaren van een verschil tussen de eigen, vaak impliciete theorieën en de theorieën die relevant zijn voor het lesgeven.	26%
05. Blootgesteld worden aan tegenstrijdige institutionele opvattingen.	21%
06. Tijd willen steken in het oefenen van lesgeven versus de druk ervaren om tijd te investeren in andere taken die deel zijn van de leraarstaken.	58%
07. De integriteit van de leerlingen respecteren versus het gevoel deze integriteit tegen te werken.	20%
08. Leerlingen als gehele personen behandelen versus het gevoel ze te moeten behandelen als leerlingen met leerprestaties.	43%
09. Ervaren van moeilijkheden in het houden van emotionele afstand.	37%
10. Balans werk en privé en werkdruk van het leraarsberoep.	51%
11. Ervaren van tegenstrijdig verbondschap met leerlingen en collega's.	27%
12. Conflicten ervaren tussen de eigen oriëntaties gericht op het leren van onderwijzen en die van anderen.	30%
13. Moeilijkheden ervaren in benaderingen van onderwijzen.	26%
14. Moeilijkheden ervaren in benaderingen van ouders.	43%

6. Literatuur

- Beijaard, D. (2009). *Leraar worden en leraar blijven. Over de rol van identiteit in professioneel leren van beginnende docenten (intreerede)*. Eindhoven: Technische Universiteit - Eindhoven School of Education.
- Beijaard, D., & Olsen, B. (2013, July 1-5, 2013). *The role of agency in becoming and being a teacher (symposium)*. Paper presented at the ISATT conference 'Excellence of teachers? Practice, policy, research', Ghent.
- CBS & TNO. (2015). Een op de zeven werknemers heeft burn-outklachten (Persbericht). Den Haag: CBS en TNO.
- Center of Expertise Persoonlijk Meesterschap. (2014a). *Proposities CEPM 2.0. Interne notitie*. Utrecht: Center of Expertise Persoonlijk Meesterschap.
- Center of Expertise Persoonlijk Meesterschap. (2014b). *Indicatoren Persoonlijk meesterschap*. Utrecht: Center of Expertise Persoonlijk Meesterschap.
- Day, C., & Gu, Q. (2014). *Resilient teachers, resilient schools. Building and sustaining quality in testing times*. London / New York: Routledge.
- Diepe, R., v. (2014). *Verbanden tussen professionele identiteitsspanningen en de leraar-leerling relatie*. Masterthesis Onderwijskunde, Universiteit Utrecht / Kempelonderzoekscentrum Hogeschool de Kempel, Utrecht / Helmond.
- Eteläpelto, A., Vähäsantanen, K., Hökkä, P., & Paloniemi, S. (2013). What is agency? Conceptualizing professional agency at work. *Educational Research Review*, 10, 45- 65.
- Fredrickson, B. L. (2009). *Positivity. Ontdek de kracht van positieve emoties*. Houten: Spectrum.
- Geldens, J., & Eersel, S. v. (Eds.). (2014). *Persoonlijk Meesterschap en de rol van interactie in de persoonswording van leerlingen*. Utrecht: Center of Expertise Persoonlijk Meesterschap.
- Geldens, J., Groot, T., de, Bom, P., Schipper, H., & Maanen, N., van. (2016). *Toolbox Professionele identiteitsspanningen*. Utrecht: Center of Expertise Persoonlijk Meesterschap.

6. Literatuur

Heijden, H. R. M. A., van der Geldens, J., Beijaard, D., & Popeijus, H.L. (2015). Characteristics of teachers as change agents. *Teachers and Teaching: Theory and Practice* 21(6): 681-699.

Hidding, L. (2013). Werkdruk in het primair onderwijs: Gevangen in de normjaartaak. In R.Kneyber & J. Evers (Eds.), *Het alternatief: Weg met de afrekencultuur in het onderwijs!* (pp. 142-153). Amsterdam: Uitgeverij Boom.

Ketelaar, E. (2012). *Teachers and innovations: On the role of ownership, sense-making, and agency (Proefschrift Technische Universiteit Eindhoven)*. Eindhoven: Technische Universiteit Eindhoven.

Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap. (2013). *Begeleiding van beginnende leraren in het beroep. Raamplan voor regionaal te starten projecten*. Den Haag: Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap.

Pillen, M. (2013). *Professional identity tensions of beginning teachers (Proefschrift Technische Universiteit Eindhoven)*. Eindhoven: Eindhoven School of Education.

Ploeg, J. v.d. & Scholte, E. (2004). Arbeidssatisfactie onder leerkrachten. *Pedagogiek*, 23(4), 276-290.

Meer informatie: <http://cepm.nl/over-cepm/opbrengsten/professionele-identiteitsspanningen/>

Contactpersoon dr. Jeannette Geldens, lector Betekenisvol Leren onderwijzen Kempelonderzoekscentrum Email: j.geldens@kempel.nl

Center of Expertise Persoonlijk meesterschap www.cepm.nl samenwerking van:

